

**DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN PROTETİK DİŞ TEDAVİSİ
ANABİLİM DALINDA UZMANLAŞMA KONUSUNDAKİ MOTİVASYONLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ***

**AN EVALUATION OF DENTAL STUDENTS' MOTIVATIONS TO SPECIALIZE IN
PROSTHODONTICS***

Arş. Gör. Dt. Ayşe AKSOY*

Prof. Dr. Nuran YANIKOĞLU*

Makale Kodu/Article code: 3813

Makale Gönderilme tarihi: 28.08.2018

Kabul Tarihi: 29.01.2019

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesindeki öğrencilerin diş hekimliği hakkındaki düşüncelerini, kariyer tercihlerini etkileyen faktörleri ve bu konudaki motivasyonları artırıcı yöntemleri ortaya koymak amacıyla Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma konusundaki görüşlerini belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Atatürk Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesinde eğitim görmekte olan öğrencilere uygulanmak üzere 10 soruluk bir anket hazırlandı. Bu anket 105, 4. Sınıf öğrencisi ve 110, 5. Sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 215 öğrenciye uygulandı. Veriler Ki-kare testi istatistiksel olarak analiz edildi.

Bulgular: 2016-2017 yılında eğitim görmekte olan 4. Sınıf ve 5. Sınıf öğrencilerinden 215'i bu ankete katılmıştır. 215 katılımcıdan 110'u bayan, 105'i erkektir. Ayrıca katılımcıların 105'i 4. Sınıf öğrencisi 110'u 5. Sınıf öğrencisidir. Ankete katılanların %75,3 Protetik Diş Tedavisi bölümü ilk olarak prelinik döneminde tanıdığını belirtti. Katılımcıların %60,5'lik kısmı ise Protetik Diş Tedavisi bölümünü tanıtıcı dönemde en çok klinik deneyimlerden etkilendiğini bildirdi. Ayrıca öğrenciler Protetik Diş Tedavisi bölümüne gelecekte duyulacak ihtiyaç konusunda %30,2 çoğunlukla olumlu görüş bildirdi.

Sonuç: Çalışma sonuçlarımıza göre öğrencilerin diş hekimliği ile ilgili ilk algılarının ilk olarak prelinik dönemlerinde oluşmaya başladığı ve yaşadıkları klinik deneyimler, öğretim üyelerinin etkisi gibi faktörlerin kariyer seçimlerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Prostodonti, Protetik Diş Tedavisi, Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the opinions of the students at Faculty of Dentistry about dentistry, the factors affecting their career choices, and the views regarding specializing in prosthodontics to provide ways to increase their motivation in this area.

Materials and Methods: A 10-question survey was prepared and given to the students at Atatürk University Faculty of Dentistry. 105 fourth and 110 fifth grade students participated in the survey. The answers were statistically analyzed with Chi Square test.

Results: 215 of the fourth and fifth grade students who were studying in 2016-2017 academic year participated in this survey. 110 of them were female and 105 of them were male. 105 of the participants were fourth grade students and 110 of them were 5th grade students. 75.3% of the respondents stated that they were first exposed to Prosthodontics in the preclinical period. 60.5% of the participants reported that they were most affected by the clinical experiences during the introduction period of Prosthodontics. In addition, students report a positive opinion of 30.2% about the future need for the Prosthodontics.

Conclusion: According to our study results, the first perceptions of students about dentistry started to occur in their preclinical period; their clinical experiences and the influence of the faculty members have been found to be effective in their career choices.

Keywords: Prosthodontics department, Prosthodontist, The Specialization Exam in Dentistry

* Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi A.D. Erzurum

*Ulusal arası Koruyucu Diş Hekimliği kongresinde sözlü olarak sunulmuştur. 5-8 Mart 2018 Erzurum,

GİRİŞ

İnsan anatomisinin bir kısmına biçim, işlev ve estetiği geri kazandıran yapay oluşumlara protez denir¹. Diş hekimliğinde ise; her iki diş arkındaki bir ya da daha fazla dişin ve bunlarla bağlantılı alveolar veya dental yapıların değiştirildiği yapay oluşumlara diş protezi denir.¹

Prostodonti, eksik veya yetersiz dişler ve/veya maksillofasiyal dokular ile ilişkili klinik koşulları olan hastaların tanı, tedavi planlaması, rehabilitasyonu ile oral fonksiyonlarının, konforunun, görünümünün ve sağlığının biyolojik olarak uyumlu materyaller ile düzeltilmesini sağlayan dental uzmanlık alanıdır.¹ Uygun akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmiş olan, protetik diş hekimliğinde ileri eğitim programını başarıyla tamamlayan diş hekimine prostodontist veya diş protez uzmanı denir.¹

Türkiye’de ilk kez 2012 Nisan ayında yapılan Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı ile diş hekimlerinin akademik olarak uzmanlaşabilecekleri; Restoratif Diş Tedavisi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Protetik Diş Tedavisi, Endodonti, Periodontoloji, Ortodonti, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi ve Çocuk Diş Hekimliği olmak üzere sekiz adet uzmanlık dalı bulunmaktadır.² Diş hekimliği eğitiminden sonra Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlık eğitimi 3 yıllık detaylı teorik ve uygulamalı eğitim gerektirir.²

Uzman diş hekimlerinin, devam eden tıbbi ve teknolojik gelişimi takip etme ve hasta ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneğini geliştirmek için, diş hekimliği öğrencilerini uzmanlık eğitimine yönlendirmeye motive eden unsurları anlamaları önemlidir.³ Yakın zamanda yayınlanan bir raporda, rol modelleri olarak hizmet eden danışmanların öğrencilerin uzmanlık tercihlerini olumlu etkilediği de belirtilmektedir.⁴ Bir uzmanlık alanına artan başvuru sayısı, o uzmanlık eğitimi programının ne kadar sağlıklı olduğunun bir göstergesidir.⁵

Öğrencilerin diş hekimliğinde uzmanlık konusundaki beklentileri ve diş hekimliği fakültesine girdikten sonra uzmanlık dalı seçimlerine etki eden faktörler hakkında güncel literatür sayısı azdır. Protetik Diş Tedavisi eğitimi ile ilgili yapılan birçok çalışma; klinikte kullanılan materyal ve teknikler⁶⁻¹⁰, klinik beceriler¹¹ ve eğitim müfredatı¹²⁻¹⁶ ile ilgilidir. Ancak, öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi eğitim sistemi hakkındaki algı ve düşüncelerine yönelik çok fazla çalışma bulunmamaktadır.¹⁷

Son zamanlarda yapılan araştırmalar 2020 yılına kadar 30 milyondan fazla hastanın dişsiz olacağını öngörmektedir.¹⁸ Yapılan başka bir çalışmada da, Protetik Diş Tedavisine olan talebin gelecekte artış göstereceği bildirilmiştir.¹⁹ Bu durum gelecekte Protez Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşmış diş hekimi ihtiyacında oluşacak artışın bir göstergesidir.

Bu çalışmada amaç Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesindeki diş hekimliği öğrencilerinin 1) diş hekimliğine ilişkin algılarını değerlendirmek 2) özel eğitim veya kariyer seçimlerinde önemli rol oynayan faktörleri tanımlamak 3) öğrencilerin maaş, kişisel ve hasta yaşam kalitesi ve diş hekimliği mesleği üzerindeki genel etkisi açısından en iyi geleceği olan diş hekimliği alanlarına ilişkin algılarının bir temelini oluşturmak 4) Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma konusundaki görüş, düşünce ve davranışlarını belirlemek ve bu konudaki motivasyonları artırıcı yöntemleri ortaya koymaktır.²⁰

Bu bilgiler ışığında oluşturduğumuz hipotezi-mize göre Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi 4. ve 5. Sınıf öğrencilerinin eğitim süreçleri boyunca yaşadıkları deneyimler ve üniversite öğretim üyelerinin danışmanlığı ve yönlendirmeleri bu öğrencilerin uzmanlık eğitimlerine devam edip etmeme kararlarını ve Protetik Diş Tedavisi Anabilim dalına olan ilgilerini etkilemektedir.

MATERYAL VE METHOD

Diş hekimliği öğrencilerinin diş hekimliği alanındaki algıları ve diş hekimliği fakültesine girdikten sonra kariyer tercihlerini etkileyen faktörler hakkında bilgi ihtiyacını göz önüne alarak, Atatürk Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesinde eğitim görmekte olan 4. Sınıf ve 5. Sınıf öğrencilerine uygulamak üzere 10 soruluk bir anket hazırlandı. Bu anket çalışması için Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Etik Kurulu’ndan onay alındı. Anketin amacını belirten ve yanıtlayıcıların kimliğini ve verilerini korumak için gizlilik bildirimini içeren bir giriş yazısı anket başında belirtildi. Bu anket 105, 4. Sınıf öğrencisi ve 110, 5. Sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 215 öğrenciye uygulandı. Aşağıda belirtilen konularla ilgili sorular öğrencilere cevap vermeleri için yöneltildi.⁵

1. Öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi bölümünü ilk olarak ne zaman tanıdıkları.

2. Protetik Diş Tedavisi bölümü ile ilgili hangi tanıtıcı deneyimin öğrencileri en çok etkilediği
3. Öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi ile ilgili ilk deneyimlerini nasıl değerlendirdikleri
4. Protetik Diş Tedavisi bölümüne gelecekteki ihtiyaç konusunda öğrencilerin genel algılarının ne yönde olduğu
5. Öğrencilerin uzmanlık dalı seçiminde dikkat ettikleri en önemli kriterin ne olduğu
6. Öğrencilerin uzmanlık yapmayı hayal ettiği ilk 3 bölüm
7. Öğrencilerin hangi uzmanlık dalında daha çok maddi kazanç sağlayabilecekleri hakkında düşünceleri
8. Öğrencilerin hangi uzmanlık dalının hasta bakımı açısından en önemli olduğu hakkındaki düşünceleri
9. Öğrencilerin hangi uzmanlık dalının diş hekimliği açısından en etkili bölüm olduğunu hakkındaki düşünceleri
10. Öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi dalında uzmanlaşmak isteme nedenleri

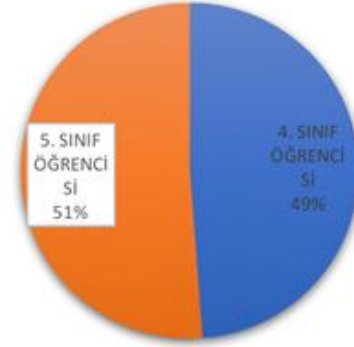
Katılımcılar anketi gönüllü olarak tamamladılar. Veriler manüel olarak girildi ve bir Microsoft Excel 2003 dosyası olarak elektronik ortamda saklandı. Tamamlanan 215 anket, değişkenler için tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edildi.

BULGULAR

2016-2017 yılında eğitim görmekte olan 4. Sınıf ve 5. Sınıf öğrencilerinden 215'i bu ankete katılmıştır. Ankete katılım oranı %100' dür. Ankete katılanların çoğu 20-23 yaş aralığındadır. 215 katılımcının 110'u bayan, 105'i erkektir. (Şekil 1). Ayrıca katılımcıların 105'i 4. Sınıf öğrencisi 110'u 5. Sınıf öğrencisidir (Şekil 2).

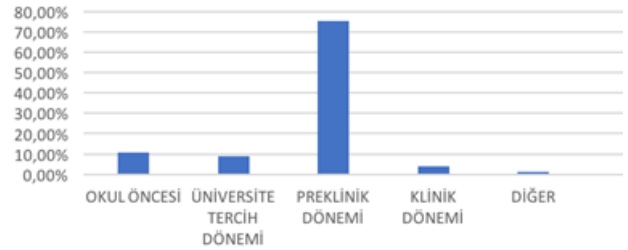

Şekil 1. Cinsiyet

Şekil 2. Eğitim Durumu

Ankete katılanların %75,3 Protetik Diş Tedavisi bölümü ilk olarak prelinik döneminde tanıdığını belirtti. %10,7 lik kısmı ise okul öncesi dönemde Protetik Diş Tedavisi bölümünü tanıdığını belirtti. Bayan ve erkek öğrenciler arasında bu konudaki düşünceleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p>0,05$) (Şekil 3)

Şekil 3. Protetik diş tedavisi bölümünü ilk olarak ne zaman tanıdınız?

Katılımcıların %60,5 lik kısmı ise Protetik Diş Tedavisi bölümünü tanıtıcı dönemde klinik deneyimlerden en çok etkilendiği bildirdi. Klinik deneyimden sonra en etkileyici tanıtıcı deneyim girdikleri prelinik dersleri olarak bildirildi. (%19,5) Ders kitapları, diş hekimliği fakültesi dergisi gibi yazılı kaynakların ise öğrencilerin gelecekte seçecekleri uzmanlık dalı ile ilgili fikirlerini çok az etkilediği görülmüştür (%2,3) (Şekil 4)

Şekil 4. Protetik diş tedavisi bölümü ile ilgili hangi tanıtıcı deneyim sizi en çok etkiledi?

Ankete katılan öğrenciler Protetik Diş Tedavisi ile ilgili ilk deneyimlerini %25,1 oranında biraz olumlu olarak belirttiler. Protetik Diş Tedavisi alanında ilk deneyimleri hakkında erkek öğrenciler bayan öğrencilere göre daha olumlu görüşler belirtmektedir. Bu görüş farklılığı istatistiksel olarak anlamlı olabilir ($p=0.060$) Ayrıca 5. Sınıflar ilk deneyimlerine %25,5 oranında biraz olumlu cevabını verirken, 4. Sınıflar %28,6 oranında çoğunlukla olumsuz seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu da istatistiksel olarak anlamlı olabilir. ($p<0.10$) (Şekil 5)

Şekil 5. Protetik diş tedavisi ile ilgili ilk deneyiminizi nasıl değerlendirirsiniz?

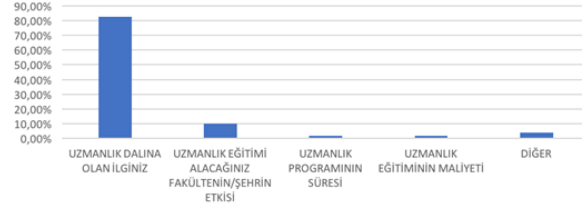
Ayrıca öğrenciler Protetik Diş Tedavisi bölümüne gelecekte duyulacak ihtiyaç konusunda %30,2 çoğunlukla olumlu görüş bildirmektedir. (Şekil 6) 5. Sınıflar %38,2 oranında çoğunlukla olumlu seçeneğini, %35,5 oranında biraz olumlu seçeneğini işaretlerken, 4. sınıflar %24,8 oranında biraz olumsuz seçeneğini seçmişlerdir. Bu da 4. ve 5. Sınıf öğrencileri arasında Protetik Diş Tedavisi bölümüne gelecekte duyulacak ihtiyaç konusunda görüş ayrılıklarının istatistiksel olarak çok anlamlı olduğunu göstermiştir. ($p<0.001$)

Şekil 6. Protetik diş tedavisi bölümüne gelecekteki ihtiyaç konusunda genel algınız ne yöndedir?

Öğrencilerin uzmanlık dalı seçerken dikkat ettikleri kriterler %82,8 gibi yüksek bir oranla uzmanlık dalına olan ilgileri şeklinde belirlenmiştir. Uzmanlık eğitimi alacakları fakülte veya şehrin etkisi %9,8 oranında öğrencilerin seçimlerini etkilemiştir.

Uzmanlık dalına olan ilgileri, 4. Sınıf öğrencilerinin uzmanlık dalı seçiminde daha çok etkili iken, uzmanlık eğitimi alacakları fakülte veya şehrin etkisi 5. Sınıf öğrencilerinin tercihlerinde 4. Sınıf öğrencilerine göre daha etkilidir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.016$) (Şekil 7)

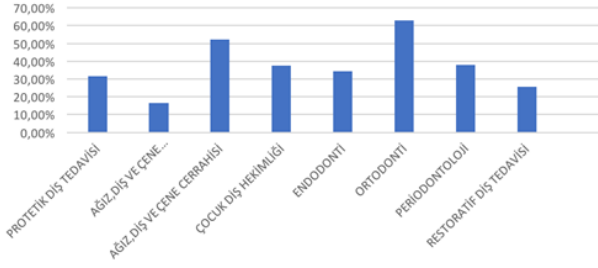

Şekil 7. Uzmanlık dalı seçiminde dikkat ettiğiniz en önemli kriter nedir?

Ankete katılan öğrencilerden uzmanlık yapmayı en çok hayal ettikleri ilk 3 bölümü belirtmeleri istenmiştir. Ortodonti bölümü %62,8 gibi yüksek bir oranla en çok tercih edilendir. %52,1 oranıyla Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümü ikinci sırada tercih edilmiştir. Protetik Diş Tedavisi bölümü %31,6 oranıyla 6. Sırada tercih edilmiştir. (Şekil 8)

Protetik Diş Tedavisi bölümünü bayan öğrenciler (%78,2) erkek öğrencilerden (%58,1) daha çok tercih etmişlerdir. Bu fark istatistiksel olarak çok anlamlıdır. ($p=0.002$) Bu ankette dikkat çeken diğer sonuçlar erkek öğrencilerin Pedodonti bölümüne ilgisinin bayan öğrencilerden istatistiksel olarak çok anlamlı bir farkla daha çok olması ($p=0,003$) ve Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümüne ise bayan öğrencilerin ilgisinin istatistiksel olarak çok anlamlı bir farkla erkek öğrencilerden daha fazla olmasıdır ($p=0.001$).

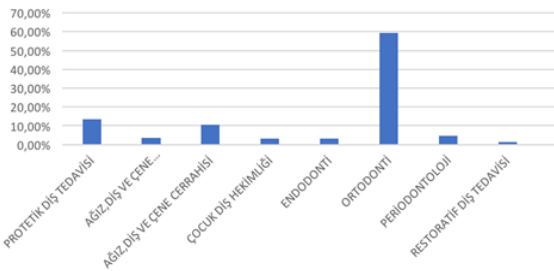
Protetik Diş Tedavisi bölümünü 4. Sınıflar %21 oranında, 5. Sınıflar ise %41,8 oranında tercih etmişlerdir. Bu da 5. Sınıfların Protetik Diş Tedavisi bölümüne ilgilerinin 4. Sınıflara oranla farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir ($p=0.01$) Bu soruda dikkat çeken diğer hususlar Endodonti bölümüne 5. Sınıfların istatistiksel olarak anlamlı bir farkla 4. Sınıflara göre daha çok ilgisinin olduğu ($p=0.04$) ve Ortodonti bölümüne olan ilginin ise 4. Sınıf öğrencilerinde %76,2, 5. Sınıf öğrencilerinde %50 oranında olduğudur. Bu da istatistiksel olarak çok anlamlıdır. ($p<0,001$)

Şekil 8. Uzmanlık yapmayı hayal ettiğiniz ilk 3 bölüm hangisidir?

Öğrencilerin hangi uzmanlık dalında daha çok maddi kazanç sağlayabilecekleri hakkında düşüncelerini belirttikleri soruda %59,5 oranında Ortodonti bölümü en çok tercih edilen bölümdür. (Şekil 9) Öğrenciler Protetik Diş Tedavisi bölümünü %13,5 oranıyla 2. sırada, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünü ise %10,7 oranıyla 3. sırada tercih etmişlerdir. En az maddi kazanç sağlayabileceklerini düşündükleri bölüm olarak Restoratif Diş Tedavisi bölümünü tercih etmişlerdir (% 1.4)

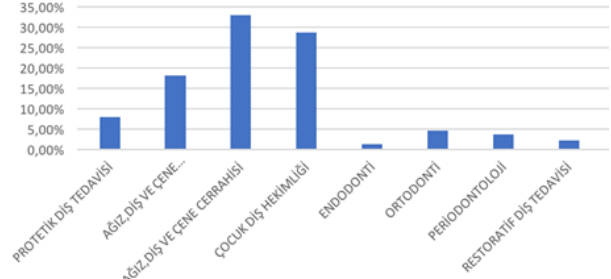
5. Sınıf öğrencileri 4. Sınıf öğrencilerine göre Protetik Diş Tedavisi bölümünde uzmanlaşırlarsa istatistiksel olarak çok anlamlı bir farkla daha çok maddi kazanç sağlayabileceklerini düşünmektedirler ($p=0.008$). Ayrıca 4. Sınıf öğrencileri %69,5 oranında Ortodonti bölümünde daha çok maddi kazanç sağlayabileceklerini düşünmektedirler. Bu oran 5. Sınıf öğrencilerinde %50 dir.

Şekil 9. Hangi uzmanlık dalında daha çok maddi kazanç sağlayabileceğinizi düşünüyorsunuz?

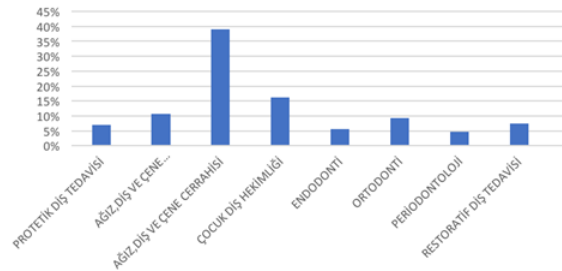
Hasta bakımı açısından en önemli bölüm olarak %33 oranıyla Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümü öğrenciler tarafından seçilmiştir. Daha sonra %28,8 oranıyla Çocuk Diş Hekimliği bölümüne ikinci ve dikkat çekici olarak %18,1 oranıyla Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi bölümüne üçüncü sırada önem verildiği

belirtilmiştir. Protetik Diş Tedavisi bölümü %7,9 luk bir oranla 4. sırada seçilmiştir. (Şekil 10)

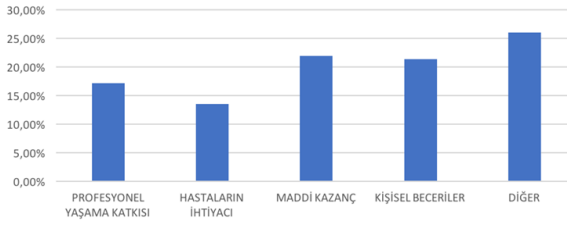
Şekil 10. Hangi uzmanlık dalının hasta bakımı açısından en önemli olduğunu düşünüyorsunuz?

Diş hekimliği açısından en önemli bölüm ilk sırada %39,1 oranıyla Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümü, ikinci sırada %16,3 oranıyla Çocuk Diş Hekimliği bölümü olarak belirtilmiştir. Protetik Diş Tedavisi bölümü %7 oranıyla 6. sırada seçilmiştir. (Şekil 11)

Şekil 11. Hangi uzmanlık dalının diş hekimliği açısından en etkili bölüm olduğunu düşünüyorsunuz?

Ankette yöneltilen son soruda öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi bölümünde uzmanlaşma nedenleri sorgulanmıştır. Öğrencilerin %26 oranında diğer nedenlerin bu bölümü tercih etmelerinde etkili olduğu görülmüştür. %21,9 oranında maddi kazanç, %21,4 oranında kişisel beceriler, %17,2 oranında profesyonel yaşama katkısı ve %13,5 oranında hastaların ihtiyacı öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma kararlarını etkilemektedir. (Şekil 12) Diğer seçeneğinin çok tercih edilmesinin nedeni olarak Protetik Diş Tedavisi bölümünün diş hekimliğinin temelini oluşturması nedeninin seçeneklerde bulunmamasıdır. Öğrenciler bu konudaki düşüncelerini diğer seçeneğinde belirtmişlerdir.

Şekil 12. Eğer protetik diş tedavisi dalında uzmanlaşmak istiyorsanız bunun en önemli nedeni nedir?

TARTIŞMA

Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular hipotezimiz doğrultusunda tartışıldı. Hipotezimiz "Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi 4. Ve 5. Sınıf öğrencilerinin eğitim süreçleri boyunca yaşadıkları deneyimler ve üniversite öğretim üyelerinin danışmanlığı ve yönlendirmeleri bu öğrencilerin uzmanlık eğitimlerine devam edip etmeme kararlarını ve Protetik Diş Tedavisi Anabilim dalına olan ilgilerini etkilemektedir" idi. Elde edilen verilere göre öğrencilerinin yaşadıkları prelinik ve klinik dönemlerindeki deneyimler Protetik Diş Tedavisi bölümü hakkındaki düşüncelerini etkilemektedir.

Diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin stres düzeylerinin okudukları sınıf ve programın hangi aşamasında oldukları ile bağlantılı olduğu gösterilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre klinik sınıflara doğru stres düzeyi arttırdığından,²¹ klinik deneyimlerin olumlu veya olumsuz değerlendirilmesi öğrencilerin gelecekteki uzmanlık eğitimi konusundaki tercihleri üzerinde de etkilidir. Öğrencilerin uzmanlık dalı seçiminde dikkat ettikleri en önemli kriterin uzmanlık dalına olan ilgileri olduğu çok yüksek bir oranla belirlenmiştir. Böylece hipotezimiz kabul edilmiştir.

Anket sonuçlarına göre ankete katılan 215 öğrenciden 162'sinin (%75,3) Protetik Diş Tedavisi bölümünü prelinik döneminde tanıdığı görülmüştür. 23 öğrenci ise bu bölümle okul öncesi dönemde tanışmıştır. Fakat öğrencilerin verdiği cevaplara göre Protetik Diş Tedavisi bölümünden en çok etkilenen ilk tanıştıkları Prelinik döneminde değil yaşadıkları klinik deneyimler sırasında olmuştur. (Şekil 4) Bu durum Sukotjo ve ark.¹⁷, diş hekimliği öğrencilerinin prelinik dönemlerini stresli geçirdiklerine dair yaptığı çalışmayla benzer sonuçlar doğurmaktadır.

Öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi bölümüyle ilgili ilk deneyimleri erkek öğrenciler tarafından bayan öğrencilere kıyasla daha olumlu değerlendirilmiştir. Ayrıca 5. Sınıf öğrencileri de 4. Sınıf öğrencilerine göre ilk deneyimlerini daha olumlu belirtmişlerdir. (Şekil 5)

Bununla paralel olarak Protetik Diş Tedavisi bölümünün gelecekteki ihtiyaç konusundaki önemini 5. Sınıf öğrencileri 4. Sınıf öğrencilerine göre daha olumlu değerlendirmişlerdir. (%73,7) Zarchy ve ark.⁵ Harvard School of Dental Medicine'de 2011 yılında yapılan anket çalışması ankete katılan öğrencilerin %85'i Protetik Diş Tedavisi bölümüne gelecekte çok büyük bir ihtiyaç olduğunu düşündüklerini belirtmiştir.

Ankete katılan öğrenciler %82,8 lik yüksek bir oranla uzmanlık dalı seçiminde dikkat ettikleri kriter olarak uzmanlık dalına olan ilgilerini seçmişlerdir. (Şekil 7) Dhima ve ark.²⁰ Harvard School of Dental Medicine'da yaptığı anket çalışmasına göre de yine aynı şekilde öğrenciler eğitim görecekları uzmanlık dalını; uzmanlık programının yeri, süresi veya maliyeti yerine ilgi alanlarına göre seçeceklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin uzmanlık yapmayı hayal ettiği ilk 3 bölüm sırasıyla; Ortodonti, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi ve Periodontoloji olarak seçilmiştir. (Şekil 8) Protetik Diş Tedavisi bölümü ise %31,6'lık bir tercih oranı ile 6. sıradadır. Zarchy ve ark.⁵ Harvard school of Dental Medicine'da yaptıkları bir çalışmada öğrenciler çoğunlukla Ortodonti, ardından da Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünü uzmanlık alanı olarak seçmişlerdir. 2007-11 yılları arasında eğitim gören 167 öğrenciden 9'unun (%5,4) Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşmak istediklerini göstermişlerdir.

Anket çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulardan bir diğeri de Çocuk Diş Hekimliği bölümüne erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre istatistiksel olarak çok anlamlı bir farkla ilgisinin daha çok olması (p=0,003) ve Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümüne ise bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak çok anlamlı bir farkla daha çok ilgilerinin olmasıdır. (p=0,001) Bu sonuçların aksine Dhima ve ark.²⁰ yaptığı anket çalışmasının sonuçlarına göre ise erkek öğrenciler bayan öğrencilere göre 7 kat daha fazla Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünü, bayan öğrenciler ise erkek öğrencilere göre 4 kat daha fazla Çocuk Diş Hekimliği bölümünde uzmanlaşmak istemektedirler.

Ankette bulunan bir başka soru da öğrencilere hangi uzmanlık dalında daha çok maddi kazanç

sağlayacaklarıydı (Şekil 9). Bu soruya öğrencilerin verdiği yanıtlar sırasıyla %59,5 oranında Ortodonti, %13,5 oranında Protetik Diş Tedavisi ve %10,7 ile Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi'dir. Dhima ve ark.²⁰ yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünün katılımcıların yüzde 34'üne göre maaş açısından en iyi geleceğe sahip olduğu, ardından da yüzde 30'luk oranla Ortodonti bölümünün geldiği belirtilmiştir. Zarchy ve ark.⁵ yaptığı çalışmaya göre ise en çok maddi gelir ilk olarak Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünde, dördüncü sırada ise Protetik Diş Tedavisi bölümünde elde edilmektedir. Forbes dergisi, uzman diş hekimlerinin gelir seviyesi sıralamasında Protetik Diş Tedavisi uzmanlarını Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi uzmanlarından sadece iki alt sıra olan 6. sıraya koymuştur.²² Ayrıca ABD İşgücü İstatistik Bürosu, Protetik Diş Tedavisi uzmanlarının Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi uzmanları dışında diğer tüm uzman diş hekimlerinden daha yüksek kazanç elde ettiğini bildirmiştir.²³

Öğrenciler hasta bakımı açısından en önemsedikleri bölümleri Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Çocuk Diş Hekimliği ve Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi şeklinde sıraladılar (Şekil 10). Protetik Diş Tedavisi bölümünü ise %7,9 ile 4. Sıraya koydular. Zarchy ve ark.⁵ yaptıkları çalışmaya göre ise Protetik Diş Tedavisi bölümü hasta bakımı açısından 5. sıradadır.

Diş hekimliği açısından en önemli bölüm yaptığımız anket çalışmasında %39,1'lik oranla Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi olarak belirlenmiştir (Şekil 11). Protetik Diş Tedavisi bölümü ise öğrenciler tarafından 6. sıraya yerleştirilmiştir. Zarchy ve ark.⁵ yaptığı çalışmaya göre Protetik Diş Tedavisi bölümü mesleki olarak 5. sırada öneme sahiptir.

Son olarak çalışmamızda öğrencilere Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma nedenleri sorulmuştur. Öğrenciler %26'lık bir oranla diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Daha sonra sırasıyla; maddi kazanç, kişisel beceriler, profesyonel yaşama katkısı ve hastaların ihtiyacı nedenler arasından seçilmiştir. Shin ve ark.³ yaptıkları çalışmaya göre öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma nedenleri arasında en çok yüzdeyi bu anabilim dalındaki hizmet sunma keyfi oluşturmaktadır. Daha sonra sırasıyla eğitim gördükleri fakültenin etkisi, programın maliyeti ve hasta faktörü nedenler arasında bulunmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma sonunda Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde eğitim görmekte olan 4. ve 5. Sınıf öğrencilerinin genel olarak diş hekimliğine olan algıları değerlendirilmiş ve kariyer seçimlerinde rol oynayan faktörler ortaya koyulmuştur. Bu algıların ilk olarak öğrencilerin prelinik dönemlerinde oluşmaya başladığı ve yaşadıkları klinik deneyimler, ders aldıkları öğretim üyelerinin etkisi gibi faktörlerinin kariyer seçimlerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin Ortodonti ve Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümünde uzmanlaşma konusunda motivasyonlarının Protetik Diş Tedavisi anabilim dalında uzmanlaşma eğilimlerine göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçta etkili olan faktörler ilerde elde edecekleri maddi kazanç, mesleki açıdan Ortodonti ve Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümlerinin diğer bölümlere göre daha etkili ve hasta bakımı açısından daha önemli olduğu düşüncesidir. Elbette öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi bölümüyle tanıştıkları dönem olan prelinik şartları ve öneminin kavrandığı klinik dönemlerde bu seçimleri etkileyen faktörler arasındadır. Bu eğitim basamaklarında öğrencilerde oluşan olumlu veya olumsuz düşünceler öğrencilerin Protetik Diş Tedavisi bölümüne olan ilgilerini pozitif veya negatif yönde etkilemektedir.

Ayşe Aksoy: ORCID ID: 0000-0001-9793-7104

Nuran Yanıkoğlu: ORCID ID: 0000-00017677-1248

KAYNAKLAR

1. Ferro KJ, Morgano SM, Driscoll CF, Freilich MA, Guckes AD. The Glossary of Prosthodontic Terms: Ninth Edition. J Prosthet Dent 2017. 117: e1-105.
2. Tıpta Uzmanlık Kurulu. Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitim Yönetmeliği . Available from: <http://www.tuk.saglik.gov.tr/pdfdosyalar/mevzuat/TUEY.pdf> [18 Temmuz 2009].
3. Shin JH, et al. Dental students' perceptions of and experiences with prosthodontics: ten graduating classes at one institution. J Dent Educ 2015; 79: 25-32.
4. Basco WT, Jr Reigart JR. When do medical students identify career-influencing physician role models? Acad Med 2001. 76: 380-2.
5. Zarchy M, et al. Increasing predoctoral dental students' motivations to specialize in prosthodontics. J Dent Educ 2011. 75: 1236-43.

6. Petropoulos VC, Rashedi B. Removable partial denture education in U.S. dental schools. J Prosthodont 2006; 15: 62-8.
7. Petropoulos VC, Rashedi B. Complete denture education in U.S. dental schools. J Prosthodont 2005; 14: 191-7.
8. Petropoulos VC, Rashedi B. Current concepts and techniques in complete denture final impression procedures. J Prosthodont 2003; 12: 280-7.
9. Petropoulos VC, Weintraub A, Weintraub GS. The dental student as a technician: preclinical and clinical laboratory programs in fixed prosthodontics. J Prosthodont 2001; 10: 164-9.
10. Petrie CS, Walker MP, Williams K. A survey of U.S. prosthodontists and dental schools on the current materials and methods for final impressions for complete denture prosthodontics. J Prosthodont 2005; 14: 253-62.
11. Bronson MR, Lindquist TJ, Dawson DV. Clinical acceptability of crown margins versus marginal gaps as determined by pre-doctoral students and prosthodontists. J Prosthodont 2005; 14: 226-32.
12. Simons AM, et al. Undergraduate education in implant dentistry. Implant Dent 1995; 4: 40-3.
13. Lim MV, et al. Predoctoral implant education in U.S. dental schools. J Prosthodont 2005; 14: 46-56.
14. Arbree NS, Chapman RJ. Implant education programs in North American dental schools. J Dent Educ 1991; 55: 378-80.
15. Bell FA, 3rd Jones AA, Stewart KL, A clinical implant program in the predoctoral curriculum. J Dent Educ 1991; 55: 169-71.
16. Petropoulos, V.C., et al., Teaching implant dentistry in the predoctoral curriculum: a report from the ADEA Implant Workshop's survey of deans. J Dent Educ, 2006. 70: 580-8.
17. Sukotjo C, et al. Students' perceptions of prosthodontics in a PBL hybrid curriculum. J Prosthodont, 2008. 17: 495-501.
18. Douglass, C.W., A. Shih, and L. Ostry, Will there be a need for complete dentures in the United States in 2020? J Prosthet Dent 2002. 87: 5-8.
19. Douglass CW, Watson AJ. Future needs for fixed and removable partial dentures in the United States. J Prosthet Dent 2002. 87: 9-14.
20. Dhima M, et al. Dental students' perceptions of dental specialties and factors influencing specialty and career choices. J Dent Educ 2012. 76: 562-73.
21. Çelik Ç, Tuncer D. Diş hekimliği fakültesi öğrencilerinde strese neden olan faktörlerin değerlendirilmesi. Ata Diş Hek Fak Derg 2015; 25: 189-97.
22. Maidment P. America's best- and worst-paying jobs. At: www.forbes.com/2006/05/20/best-paying-jobs_cx_pm_06work_0523jobs.html. Accessed: February 2, 2007.
23. Bureau of Labor Statistics. National occupational employment and wage estimates: health care and technical occupations. Washington, DC: U.S. Department of Labor, 2004.

Yazışma Adresi

Ayşe Aksoy
Atatürk Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı
Erzurum, Türkiye
Tel: 05362693583
Mail: ayseaksoy2005@hotmail.com

